

УДК 330.341.42 (477)

## **ВПЛИВ МЕНТАЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ СЕКТОРАЛЬНОЇ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ**

*Е. В. Прушківська, к. е. н., професор, ДВНЗ «Запорізький національний  
технічний університет», em\_prushkovskaya@mail.ru*

*А. В. Переверзева, к. е. н., ДВНЗ «Запорізький національний університет»,  
pereverzeva@ukr.net*

**Методологія дослідження.** Результати отримані за рахунок застосування методів: абстракції – при визначенні сутності категорій «ментальність» та «менталітет»; індукції та дедукції – при аналізі впливу ментальності на формування секторальної структури економіки; системного аналізу – при побудові матриці взаємозв'язку між секторальною структурою економіки за трисекторною моделлю та елементами господарської культури.

**Результати.** Виявлено вплив ментальності на формування секторальної структури економіки, який проявляється у тому, що сформувати ефективну структуру економіки неможливо без врахування особливостей національної ментальності, яка є тим індикатором, що вказує шляхи формування раціональної структури економіки.

Обґрунтовано взаємозв'язок секторальної структури економіки за трисекторною моделлю та елементами господарської культури шляхом побудови матричної моделі. Елементи цієї матриці демонструють домінування того чи іншого елемента господарської культури, який є ланцюгом зв'язку між певними секторами.

На основі емпіричного аналізу господарської культури в Україні встановлено, що в національній економіці співвідношення державної та ринкової координації ґрунтується на специфічній системі цінностей, у якій має місце низька дистанція влади та невисоке значення показника індивідуалізму.

**Новизна.** У ході дослідження впливу ментальності на формування секторальної структури економіки виявлено особливості структури національної економіки крізь призму елементів господарської культури, що дає можливість визначити перспективи щодо розвитку окремих галузей на основі ментальних особливостей українців.

**Практична значущість.** В українській економіці є значні культурні надбання нації, які необхідно культивувати й використовувати як джерело розвитку, а також використовувати при розробці стратегії структурної політики в Україні в середньостроковій та довгостроковій перспективах.

**Ключові слова:** національна економіка, секторальна структура економіки, сектори економіки, господарська культура, державне регулювання економіки, ментальність, матриця взаємозв'язку секторальної структури економіки та елементів господарської культури, координація.

### Література

1. Herzberg F. The Motivation to Work / F. Herzberg, B. Mausner, B. Snyderman. – N.Y : John Wiley, 1959. – 157 p.

2. Мак-Клелланд Д. Мотивация человека / Д. Мак-Клелланд. – СПб. : Питер, 2007. — 672 с.

Мак-Klelland D. *Motivatsiya cheloveka* [The motivation of a person] / D. Mak-Klelland. – SPb. : Piter, 2007. – 672 p.

3. Маслоу А. Психология бытия / А. Маслоу – М. : «Рефл-бук», 1997. – 304 с.

Maslou A. *Psikhologiya bytiya* [Psychology of existence] / A. Maslou – М. : «Refl-buk», 1997. – 304 p.

4. Печчеи А. Человеческие качества / А. Печчеи. – М. : «Прогресс», 1985. – 312 с.

Pechchei A. *Chelovecheskie kachestva* [Human qualities] / A. Pechchei. – М. : «Progress», 1985. – 312 p.

5. Рюттингер Р. Культура предпринимательства / Р. Рюттингер ; [пер. с нем.]. – М. : Экономика, 1992. – 240 с.

Ryuttinger R. *Kultura predprinimatelstva* [The culture of entrepreneurship] / R. Ryuttinger ; [per. s nem.]. – М. : Ekonomika, 1992. – 240 p.

6. Хайек Ф. А. Право, законодательство и свобода: современное понимание либеральных принципов справедливости и политики / Фридрих Август фон Хайек ; [пер. с англ. Б. Пинскера и А. Кустарева; под ред. А. Куряева]. – М. : ИРИСЭН, 2006. – 644 с.

Hayek F. A. *Pravo, zakonodatelstvo i svoboda: sovremennoe ponimanie liberalnykh printsipov spravedlivosti i politiki* [Law, legislation and liberty: a contemporary understanding of the liberal principles of justice and policy] / Fridrih Avgust fon Hayek ; [per. s angl. B. Pinskera i A. Kustareva; pod red. A. Kuryaeva]. – М. : IRISEN, 2006. – 644 p.

7. Хайне П. Экономический образ мышления / П. Хайне. — М. : «Дело», 1993. — 213 с.

Haune P. *Ekonomicheskiy obraz myshleniya* [Economic way of thinking] / P. Haune. – М. : «Delo», 1993. – 213 p.

8. Сталий розвиток промислового регіону: соціальні аспекти : [монографія] / О. Ф. Новікова, О. І. Амоша, В. П. Антонюк та ін.; НАН України, Ін-т економіки пром-сті. — Донецьк, 2012. — 534 с.

*Stalyi rozvytok promyslovogo regionu: sotsialni aspekty* [Sustainable development of the industrial region: social aspects] / O. F. Novikova, O. I. Amosha, V. P. Antoniuk ta in.; NAN Ukrainy, In-t ekonomiky prom-sti. – Donetsk, 2012. – 534 p.

9. Геєць В. М. Взаємодія довіри і розвитку/ В. М. Геєць // Економічна теорія. — 2002. — № 3. — С. 3—16.

Geiets V. M. *Vzaiemodiia doviry i rozvytku* [The interaction of trust and development] / V. M. Geiets // *Ekonomichna teoriia*. — 2002. — № 3. — P. 3–16.

10. Пилипенко Г. М. Економічна ментальність українців та проблеми її діагностики у трансформаційній економіці / Г. М. Пилипенко, Н. І. Литвиненко // Вісник НГУ, 2009. — №10. — С. 94—98.

Pilipenko G. M. *Ekonomichna mentalnist ukraintsiv ta problemy ii diagnostyky u transformatsiyniy ekonomitsi* [Economic mentality of Ukrainians and problem diagnosis in the transition economy] / G. M. Pilipenko, N. I. Lytvynenko // *Visnyk NGU*, 2009. — №10. — P. 94–98.

11. Федулова Л. І. Соціальні інновації в системі соціально-економічних відносин / Л. І. Федулова // Український соціум. — 2008. — № 3. — С. 60—75.

Fedulova L. I. *Sotsialni innovatsii v systemi sotsialno-ekonomichnykh vidnosyn* [Social innovations in the system of socio-economic relations] / L. I. Fedulova // *Ukrainskiy sotsium*. — 2008. — № 3. — P. 60–75.

12. Гайдай Т. В. Роль неформальных институтов в экономической транзитологии [электронный ресурс] / Татьяна Викторовна Гайдай // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. — Выпуск 31–32 — С. 75–80. — Режим доступа : [http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip31-2/31-2\\_15.pdf](http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip31-2/31-2_15.pdf).

Gayday T. V. *Rol neformalnykh institutov v ekonomicheskoy tranzitologii* [The role of informal institutions in economic transitology] [elektronnyy resurs] / Tatiana Viktorovna Gayday // *Nauchnye trudy DonNTU. Seriya: ekonomicheskaya*. — Vypusk 31–32 — P. 75–80. — Rezhim dostupa : [http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip31-2/31-2\\_15.pdf](http://www.library.dgtu.donetsk.ua/fem/vip31-2/31-2_15.pdf).

13. Институциональная архитектура и динамика экономических преобразований / под. ред. д-ра экон. наук А. А. Гриценко. — Харьков : Форт, 2008. — 928 с.

*Institutsionalnaya arkhitektonika i dinamika ekonomicheskikh preobrazovaniy* [Institutional architectonics and dynamics of economic transformation] / pod. red. d-ra ekon. nauk A. A. Gritsenko. — Kharkiv : Fort, 2008. — 928 p.

14. Ткач А. А. Институціональна економіка. Нова інституціональна економічна теорія / А. А. Ткач – К. : Центр учбової літератури, 2005. — 304 с.

Tkach A. A. *Institutsionalna ekonomika. Nova institutsionalna ekonomichna teoriia* [Institutional Economics. New institutional Economics] / A. A. Tkach. — K. : Centr uchbovoi literatury, 2005. — 304 p.

15. Шаповал Л.В. Український менталітет [електронний ресурс] / Л.В. Шаповал // Інтернет-портал українців Німеччини від 27.09.2010. — Режим доступу : <http://ukrajinciberlinu.wordpress.com/2010/09/27>.

Shapoval L. V. *Ukrainskiy mentalitet* [Ukrainian mentality] [elektronnyy resurs] / L. V. Shapoval // *Internet-portal ukraintsiv Nimechchyny vid 27.09.2010*. — Rezhym dostupu : <http://ukrajinciberlinu.wordpress.com/2010/09/27>.

16. Вплив національного менталітету на формування і розвиток корпоративної культури «Корпоративна культура [електронний ресурс] / За ред.

Г.М. Захарчин, 2011. — Режим доступу : <http://nebotan.info/corporative/mentality.php>

*Vplyv natsionalnogo mentalitetu na formuvannia i rozvytok korporatyvnoi kultury «Korporatyvna kultura [The influence of national mentality on the formation and development of corporate culture Corporate culture] [elektronnyi resurs] / Za red. G. M. Zaharchin, 2011. — Rezhym dostupu : <http://nebotan.info/corporative/mentality.php>.*

17. Фурман А. В. Психокультура української ментальності: Наукове видання. — Тернопіль : Економічна думка, 2002. — 132 с.

Furman A. V. *Psihokultura ukraïnskoi mentalnosti: Naukove vydannia [Psychocultural Ukrainian mentality: Scientific publication]. — Ternopil : Ekonomichna dumka, 2002. — 132 p.*

18. Комих Н. Г. Соціокультурний контекст становлення та розвитку підприємництва в Україні // Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата соціологічних наук. — Харків, 2006. — 18 с.

Komykh N. G. *Sotsiokulturnyi kontekst stanovlennia ta rozvytku pidpriemnytstva v Ukraini [Socio-cultural context of the formation and development of entrepreneurship in Ukraine]: avtor. disertatsii na zdobuttia naukovoogo stupenia kandidata sotsiologichnykh nauk. — Kharkiv, 2006. — 18 p.*

19. Стражний О. С. Український менталітет: Ілюзії. Міфи. Реальність. — К. : «Книга», 2008. — 368 с.

Strazhnyu O. S. *Ukrainskyu mentalitet: Iliuzii. Mify. Realnist [Ukrainian mentality: Illusions. Myths. Reality]. — K. : «Kniga», 2008. — 368 p.*

20. Пилипенко Г. М. Інституціональні чинники співвідношення державної і ринкової координації економічної діяльності : монографія / Г. М. Пилипенко. — Дніпропетровськ : Національний гірничий університет, 2012. — 293 с.

Pilipenko G. M. *Institutsionalni chynnyky spivvidnoshennia derzhavnoi i rynkovoï koordynatsii ekonomichnoi diialnosti [Institutional factors of parity for state and market coordination of economic activity] / G. M. Pilipenko: monografiia. — D. : Natsionalnyi girnychii universytet, 2012. — 293 p.*

21. Aslund A. Why Has Ukraine Failed to Achieve Economic Growth / A. Aslund, Georges de Menil eds. // *Economic Reform in Ukraine: The Unfinished Agenda*, Armonk, New York : M. E. Sharpe. — 2000. — P. 255–377.

22. Hellman J. S. Winners Take All: The Politics of Partial Reform in Postcommunist Transitions / J. S. Hellman // *World Politics*. — 1998. — P. 203–234.

23. Галкин А. Корпоративизм как форма отношений между государством и обществом / А. Галкин // *Полис*. — 2000. — № 6. — С. 153–164.

Galkin A. *Korporativizm kak forma otnoshenij mezhdu gosudarstvom i obshhestvom [Corporativizm as relation form between state and society] / A. Galkin // Polis. — 2000. — № 6. — P. 153–164.*

24. Aslund A. Comparative Oligarchy: Russia, Ukraine and the United States [Електронний ресурс] / A. Aslund // *CASE Network Studies and Analyses*. — №. 296. — Електрон. дані. — Режим доступу : <http://ssrn.com/abstract=1441910>.

25. Ломм Ж. Социальная политика современной Англии / Ж. Ломм / В сб.: *Зарубежная экономическая мысль 20 в.* — М. : Начала-пресс, 1997. — С. 69—112.

Lomm Zh. *Sotsialnaya politika sovremennoy Anglii* [Social policy in modern Britain]  
/ Zh. Lomm / V sb.: *Zarubezhnaya ekonomicheskaya mysl 20 v.* – M. : Nachala-press,  
1997. – P. 69–112.